การพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชน ในจังหวัดเชียงราย

The Development of Patterns and Transmission Process of Mahachat Sermons appropriate for the Youth in Chiang Rai Province

พระครูอุดมธรรมนิเทศก์[1]
มาณพ ภาษิตวิไลธรรม[2] นาวิน พรมใจสา[2] ปรมินทร์ อริเดช[3]

[1]ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. [3]อาจารย์ ดร. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน เพื่อพัฒนารูปแบบการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย และเพื่อตรวจสอบรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ได้พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ การประชุมเชิง-ปฏิบัติการ และแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า บริบทภาพรวมของการเทศน์มหาชาติ มี 13 กัณฑ์ และใช้เวลาในการเทศน์ 24 ชั่วโมง ใช้พระสงฆ์ครบทั้ง 13 กัณฑ์ โครงเรื่องของการเทศน์มหาชาติจะมีเนื้อหายาว ใช้เวลานาน การพัฒนารูปแบบพิธีกรรมเทศน์มหาชาติสิ่งที่ต้องปรับปรุงคือ ควรใช้รูปแบบที่กะทัดรัด แต่ยังคงเนื้อหาสาระเดิมไว้ และในการเทศน์ลดลำดับขั้นตอนของพิธีกรรมและกิจกรรมที่จัดขึ้นมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมงาน จาก 7 ขั้นตอน เหลือ 4 ขั้นตอน 2) ขั้นเทศน์มหาชาติ จาก 8 ขั้นตอน เหลือ 5 ขั้นตอน และ 3) ขั้นหลังการเทศน์มหาชาติ จาก 2 ขั้นตอน เหลือ 1 ขั้นตอน กระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ ที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาการเทศน์มหาชาติเพื่อให้เหมาะสมกับเวลาคือ ฉบับเดิมใช้เวลา 24 ชั่วโมง ฉบับพัฒนาขึ้นใหม่ ใช้เวลา 6 ชั่วโมง 30 นาที และฉบับ 13 กัณฑ์บูรณาการ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

ผลการตรวจสอบรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่า ด้านรูปแบบการจัดเทศน์มหาชาติ ด้านรูปแบบการจัดเทศน์มหาชาติ และด้านเนื้อหาการเทศน์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ กระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมเยาวชนในจังหวัดเชียงราย

Abstract

The purposes of this research were to study the context and transmission process of Mahachat sermons at the present time, to develop the patterns of Mahacht sermons appropriate for the Youth in Chiang Rai Province, to develop the transmission process of Mahachat sermons appropriate for the Youth in Chiang Rai Province, and to determine the patterns and transmission process of Mahacht sermons that had been developed. The research instruments used for data collection included the interview form, workshop, and questionnaires. The collected data were then analyzed by using content analysis, percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this research were as follows: the overall context of Mahachat sermons consisted of 13 kans with 24 hours spent for preaching and used the entire 13 monks of 13 kans. The storyline of the Mahachat sermons was long and took time - consuming. Referring the development of ritual patterns of Mahacht sermons, the things to improve included the brief patterns should be used but still restored the original contents, and the preaching should be reduced the sequence of steps of rituals and events held in 3 phases: 1) The preparation from 7 steps remaining 4 steps; 2) the preaching of Mahachat sermons from 8 steps remaining 5 steps; and 3) after the preaching of Mahachat sermons from 2 steps remaining 1 step. According. to the transmission process of Mahachat sermons appropriate for the Youth

in Chiang Rai Province, it was found that the researcher adjusted the Mahachat sermon contents in order to fit the time that was the original one spent 24 hours, but the newly developed version spent only 6 hours and 30 minutes, and the 13 integrated kans spent totally 2 hours.

The result of determining the patterns and transmission process of Mahacht sermons that had been developed showed that the patterns of preaching of Mahachat sermons and the contents of preaching were appropriate at the highest level.

Keywords : The Development of Patterns, Transmission Process of Mahachat Sermons appropriate, Youth in Chiang Rai Province

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนทุกคนให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว การทำใจให้ผ่องใสเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข ในอดีตคนไทยดำเนินชีวิตตามหลัก คำสอนของพระพุทธศาสนาความเคารพในกฎกติกาของสังคมมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและดำเนินชีวิตแบบพอเพียงคำสอนในพระพุทธศาสนามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย วิถีของพระพุทธศาสนาจึงเข้าไปมีบทบาทอยู่ในสังคมของคนไทยทุกชนชั้น ดังที่ พระบุญโชค ชยธมฺโม (ส่งแสง) (2548 : 2) กล่าวว่า "พระพุทธศาสนาได้เข้าไปมีบทบาทในทุกชนชั้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นประชาชน คนธรรมดา ข้าราชการ รวมไปถึงพระมหากษัตริย์ ก็ได้มีการนำเอาพระพุทธศาสนามาใช้ทั้งในการดำเนินชีวิต การบริหารงาน และการเมืองการปกครอง" ซึ่งคนไทยทุกชนชั้นได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้แสดงพระธรรมเทศนาสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมความดีงามให้แก่ประชาชน และด้วยเหตุแห่งความนับถือศรัทธาและเชื่อมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนานี่เอง เป็นแรงบันดาลใจให้กวีสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศาสนาขึ้นเพื่อใช้สั่งสอนและสืบทอดคุณธรรมในศาสนา ดังเช่นผลงานประพันธ์เรื่องมหาชาติหรือมหาเวสสันดรชาดก ที่พระสงฆ์นำไปใช้เทศนาโน้มน้าวจิตใจพุทธศาสนิกชนให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาโดยประสงค์จะยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นและเกิดความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา

สังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน โดยเฉพาะในยุคข่าวสารไร้พรมแดนที่ถูกกล่าวขานว่าเป็นยุคของคลื่นลูกที่สาม บทบาทของสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยที่เรียกว่า กระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ความเจริญทางด้านวัตถุได้ล้ำหน้ากว่าความเจริญทางด้านจิตใจอย่างมาก ก่อให้เกิดช่องว่างที่ห่างไกลระหว่างวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมทางจิตใจ แม้ว่าความเจริญทางด้านวัตถุจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เราสะดวกสบายขึ้น สามารถเดินทางได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ทำให้เยาวชนไม่สนใจในวัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทย

การที่จะทำให้เยาวชนหันมาสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้น สื่อธรรมะต้องปรับตัวปรับรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดให้ทันยุคสมัย การปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาควรดำเนินการในขณะที่บุคคลมีอายุน้อย เพราะเป็นวัยที่ยังไม่มีภาระไม่มีเรื่องที่ต้องคิดมากจึงสามารถซึมซับเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดได้หากใช้วิธีที่เหมาะสม ในทุกศาสนาการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นวิธีการที่ส่งผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนามากที่สุด (วรรณะ บรรจง, 2552 : 36) โดยเฉพาะการเทศน์มหาชาตินั้น เป็นการสั่งสอนคนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ รู้จักให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา และเป็นการสรรเสริญพระเกียรติคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมัยที่พระองค์เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์พระนามว่า เวสสันดร ในพระชาติสุดท้ายก่อนที่จะได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ

ดังนั้น การเทศน์มหาชาติจึงไม่ใช่การเทศน์ที่ใคร ๆ ก็เทศน์ได้ ต้องฝึกหัดให้ถูกต้องทั้งรูปแบบ เนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด ที่สำคัญต้องมีวิธีการที่ดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ผสมภาษาผ่านทางเสียงร้องเป็นทำนองแหล่ ผู้ฟังจึงจะได้รับอรรถรสในการฟังและเกิดความซาบซึ้งเข้าถึงคำสอน ซึ่งในปัจจุบันพบว่า การเทศมหาชาตินั้นยังมีวิธีการแบบเดิมปัญหาเรื่องการฝึกหัด พระนักเทศน์ให้มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการในการถ่ายทอดไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน จึงเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง ทำให้ไม่เข้าใจ ใช้เวลานาน นอกจากนี้พระสงฆ์ไม่ได้มีการฝึก การผลิต และการใช้โสตทัศนูปกรณ์มาก่อนรวมทั้งสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงมุ่งใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก ทำให้การเผยแผ่ธรรมะกระทำได้ในเขตจำกัด จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการเผยแผ่ธรรมะในพระพุทธศาสนานั้นมีพื้นฐานปัญหามาจากเรื่องเดียวกัน นั่นคือ ขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เพียงพอในการเผยแผ่ขาดวิธีการหรือกลวิธีที่ดึงดูดใจ

ถึงแม้การเทศน์มหาชาติจะเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่รู้จักเป็นส่วนมากและเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมไทย ทั้งยังมีรูปแบบ เนื้อหาและวิธีการเทศน์ที่แน่นอนสืบเนื่องมาหลายยุคหลายสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนถือเป็นประเพณีอันดีงามของคนไทยที่ควรอนุรักษ์และปฏิบัติสืบทอดกันมาคู่กับสังคมไทย แต่กลับไม่ได้พัฒนารวบรวมรูปแบบที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวิธีการเทศน์มหาชาติไว้ให้ได้ศึกษากันอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม และเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ดั้งนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์จะพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ความเหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงรายเพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาฝึกหัด และดำเนินการเทศน์มหาชาติให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น และเป็นการอนุรักษ์พัฒนามรดกวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทยนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อตรวจสอบรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ได้พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและกระบวนการเทศน์มหาชาติ

ประชากร ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเทศน์มหาชาติในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเทศน์มหาชาติจังหวัดละ 5 ท่าน รวม 20 ท่าน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติคือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษานักธรรมเอก ขึ้นไป และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เทศน์มาไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการถ่ายทอด ประกอบด้วยประเด็นดังนี้

1. ท่านคิดว่ารูปแบบของการจัดเทศน์มหาชาติในอดีตและปัจจุบัน เป็นอย่างไร

2. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ให้เยาวชนเกิดความสนใจควรมีลักษณะอย่างไร

3. ท่านคิดว่าเนื้อหาที่จะถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ให้เยาวชนเกิดความสนใจควรมีลักษณะอย่างไร

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ

2. ออกแบบเครื่องมือแล้วนำไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาความถูกต้อง

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จะมีการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม เนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสม ตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน

4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงก่อนไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ

ประชากร พระนักเทศน์มหาชาติที่มีความชำนาญการเทศน์ในจังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง พระนักเทศน์มหาชาติที่มีชื่อเสียงและมีความชำนาญการเทศน์ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติคือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษานักธรรมโทขึ้นไป เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เทศน์มาไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดอำเภอละ 2 รูป จำนวน 18 อำเภอ รวม 36 รูป โดยผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการถ่ายทอด ประกอบด้วยประเด็นดังนี้

1. ท่านคิดว่ารูปแบบของการจัดเทศน์มหาชาติในอดีตและปัจจุบัน เป็นอย่างไร

2. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ให้เยาวชนเกิดความสนใจควรมีลักษณะอย่างไร

3. ท่านคิดว่าเนื้อหาที่จะถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ให้เยาวชนเกิดความสนใจควรมีลักษณะอย่างไร

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ
2. ออกแบบเครื่องมือแล้วนำไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาความถูกต้อง
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จะมีการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม เนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสม ตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน
4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงก่อนไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาทำการสังเคราะห์จัดทำรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติโดยผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้น

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเทศน์มหาชาติเพื่อทดลองใช้รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ

ประชากร เยาวชนในจังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง เยาวชนที่เข้ามาร่วมฟังการเทศน์มหาชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบ เนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดที่พัฒนาขึ้นนำไปทดลองใช้ ในวันที่ 31 ธันวาคม 2557 และใช้แบบสอบถามสำหรับรับฟังความคิดเห็นต่อการเทศน์มหาชาติจากเยาวชนที่มาร่วมฟังการเทศน์มหาชาติ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่าง ๆ ได้แก่ เพศ และวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งระดับความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แล้วนำมาพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา การใช้ถ้อยคำ และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพรายข้อและหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมเท่ากับ .86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง มาก
2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ

ประชากร ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเทศน์มหาชาติในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเทศน์มหาชาติจังหวัดละ 5 ท่าน รวม 20 ท่าน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (กลุ่มเดียวกันกับตอนที่ 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความเหมาะสม จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่าง ๆ ได้แก่ เพศ และวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งระดับความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แล้วนำมาพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา การใช้ถ้อยคำ และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพรายข้อและหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมเท่ากับ .82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาติจากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ส่งถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อนัดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจงและนำเสนอผลการค้นพบ รับฟังข้อเสนอแนะและกำหนดรูปแบบ กระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติและแจกแบบสอบถาม ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้

3. สรุปรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการและวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิที่ระบุไว้ในแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเหมาะสม ของรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่พัฒนาขึ้นโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมาก
2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน พบว่าบริบทภาพรวมของการเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์ โครงเรื่องของการเทศน์มหาชาติล่วงตามลำดับ และตอนท้ายเรื่องมีลักษณะคล้ายพุทธทำนายด้วย ซึ่งในยุคปัจจุบันประกอบด้วย กัณฑ์ที่ 1 กัณฑ์ทศพร (เริ่มเรื่อง พระเวสสันดร) กัณฑ์ที่ 2 กัณฑ์หิมพานต์ กัณฑ์ที่ 3 กัณฑ์ทานขัน (ทานกัณฑ์) ออกเสียงว่า "ทานนะขัน" กัณฑ์ที่ 4 กัณฑ์วนปเวศน์ กัณฑ์ที่ 5 กัณฑ์จูจก หรือชูชะกะ (ชูชก) กัณฑ์ที่ 6 กัณฑ์จุลพน กัณฑ์ที่ 7 กัณฑ์มหาพน กัณฑ์ที่ 8 กัณฑ์กุมารบันต้น (เริ่มตั้งแต่ต้นจนถึงมะที หรือ มัทรี ฝันร้าย)

กัณฑ์ที่ 8 กุมารบันปลาย (มะทีออกป่า ชูชกเข้ามาขอสองกุมาร) กัณฑ์ที่ 9 มะที (มัทรี) หรือมัทที กัณฑ์ที่ 10 กัณฑ์สักกะบัน (สักบรรพ) กัณฑ์ที่ 11 กัณฑ์มหาราช กัณฑ์ที่ 12 สะขะติ หรือ สัขัตติย์ (ฉขัตติย์) ในจังหวัดแถบภาคกลางของไทยใช้ว่า ฉกษัตริย์ และกัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ โดยใช้เวลาในการเทศน์ 24 ชั่วโมง 1 วัน 1 คืน

กระบวนการถ่ายทอดจะมี 3 ทำนอง ได้แก่ ทำนองการเทศน์ทั่วไป ทำนองการเทศน์แบบทำนองเดิม และทำนองการเทศน์แบบแปลง

รูปแบบการเทศน์ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาการจัดการเทศน์ต้องใช้เวลาหลายวันตั้งแต่การเตรียมสถานที่ พิธีกรรมและใช้เวลาในการเทศน์ยาวนาน บางวัดใช้เวลาร่วม 3 วัน ในการจัดการเทศน์มหาชาติ เพราะฉะนั้นรูปแบบดังกล่าวนั้นจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน คนส่วนมากมีเวลาน้อยในการที่จะเข้ามารับฟังเทศน์มหาชาติ จึงมีผลให้เมื่อมีการเทศน์มหาชาติในลักษณะดังกล่าว ผู้ฟังก็จะมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า การพัฒนารูปแบบพิธีกรรมเทศน์มหาชาติสิ่งที่ต้องปรับปรุงคือ ควรใช้รูปแบบที่กะทัดรัด ชัดเจนใช้เวลาให้น้อยลงในการเทศน์ แต่ยังคงเนื้อหาสาระเดิมไว้ และในการเทศน์มหาชาติผู้ทรงคุณวุฒิเน้นควรแบ่งลำดับของพิธีกรรมและกิจกรรมที่จัดขึ้น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมงาน 2) ขั้นเทศน์มหาชาติ และ 3) ขั้นหลังการเทศน์มหาชาติ สามารถลดขั้นตอนกิจกรรมบางประการได้เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาโดยลดลงเหลือ 6 ชั่วโมง 30 นาที

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า

กัณฑ์ที่ 1 กัณฑ์ทศพร ใช้สามเณรผู้มีเสียงเล็กแหลมเป็นผู้เทศน์

กัณฑ์ที่ 2 กัณฑ์หิมพานต์ กัณฑ์นี้มีเนื้อหายาวมาก การเทศน์ไม่เน้นเรื่องเสียงมาก ใช้พระผู้มีเสียงดี

กัณฑ์ที่ 3 ทานกัณฑ์ สำหรับกัณฑ์นี้ยังถือว่าเป็นธรรมดาของการเทศน์มหาชาติแบบล้านนาที่ยังไม่เน้นเรื่องการใช้เสียงมากนัก แต่สำหรับบางงานนั้น ถ้าหากนิมนต์พระเสียงดีเทศน์ ท่านก็จะใช้ระดับเสียงของท่านเทศน์ อาจใช้เสียงเล็ก เสียงกลางหรือเสียงใหญ่ก็ได้

กัณฑ์ที่ 4 กัณฑ์วนปเวศน์ กัณฑ์นี้ยังถือว่าเป็นกัณฑ์ธรรมดาของการเทศน์มหาชาติแบบล้านนาที่ยังไม่เน้นเรื่องการใช้เสียงมากนัก แต่สำหรับบางงานนั้นถ้าหากนิมนต์

พระเสียงดีเทศน์ ท่านก็จะใช้ระดับเสียงของท่านเทศน์ อาจใช้เสียงเล็ก เสียงกลางหรือเสียงใหญ่ก็ได้

กัณฑ์ที่ 5 กัณฑ์ชูชก บรรดาการเทศน์มหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์ กัณฑ์นี้นับว่าพิเศษมากกว่าปกติ เพราะเป็นกัณฑ์ที่ให้อารมณ์ตลก ขบขัน คนล้านนาชอบฟังมาก เพราะฉะนั้นพระผู้เทศน์จึงต้องเก่งและมีไหวพริบปฏิภาณไวมากจึงจะสามารถทำให้คนฟังติดอกติดใจได้

กัณฑ์ที่ 6 กัณฑ์จุลพน กัณฑ์นี้ยังถือว่าเป็นกัณฑ์ธรรมดาของการเทศน์มหาชาติแบบล้านนาที่ยังไม่เน้นเรื่องการใช้เสียงมากนัก แต่สำหรับบางงานนั้นถ้าหากนิมนต์พระเสียงดีเทศน์ ท่านก็จะใช้ระดับเสียงของท่านเทศน์ อาจใช้เสียงเล็ก เสียงกลางหรือเสียงใหญ่ก็ได้

กัณฑ์ที่ 7 กัณฑ์มหาพน กัณฑ์นี้ถือว่าเป็นกัณฑ์ธรรมดาของการเทศน์มหาชาติแบบล้านนาที่ยังไม่เน้นเรื่องการใช้เสียงเท่าไหร่เนื้อหาของกัณฑ์พรรณนาเกี่ยวกับป่าเขาลำเนาไพร สัตว์ จึงถูกเรียกว่ามหาพนแปลว่า ป่าใหญ่ สำหรับบางงานนั้นถ้าหากนิมนต์พระเสียงดีเทศน์ ท่านก็จะใช้ระดับเสียงของท่านเทศน์ อาจใช้เสียงเล็ก เสียงกลางหรือเสียงใหญ่ก็ได้ตามความถนัด

กัณฑ์ที่ 8 กัณฑ์กุมารบรรพ์ มหาชาติกัณฑ์นี้เป็นกัณฑ์ยอดนิยมของผู้ฟังอีกกัณฑ์หนึ่งผู้ฟังส่วนมากก็ต้องการฟังกัณฑ์นี้และต่อด้วยกัณฑ์มัทรี เพราะเป็นกัณฑ์ที่พระผู้เทศน์ต้องมีเสียงที่เล็กหรือระดับกลาง ๆ ที่ไพเราะเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของพระชาลีและกัณหาซึ่งเป็นตัวแสดงเอกในกัณฑ์นี้ ฉะนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้คัดเลือกพระนักเทศน์กัณฑ์กุมารบรรพ์ระดับเสียงของท่านเป็นเสียงกลาง จึงเหมาะที่จะเทศน์กัณฑ์กุมารมาก

กัณฑ์ที่ 9 กัณฑ์มัทรี มหาชาติกัณฑ์นี้นับว่าเป็นกัณฑ์ยอดนิยมของผู้ฟังและผู้เทศน์เป็นอย่างมาก การฟังเทศน์มหาชาติคนส่วนมากก็ต้องการฟังกัณฑ์นี้เพราะผู้เทศน์กัณฑ์นี้โดยมากเสียงแหลมเล็กเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของพระนางมัทรีซึ่งเป็นตัวแสดงเอกในกัณฑ์นี้ แม้แต่การเริ่มหัดเทศน์ของพระนักเทศน์ก็เช่นกัน ครูบาอาจารย์ก็นิยมให้เริ่มเทศน์จากกัณฑ์นี้ เพราะเนื้อหาที่เอื้ออำนวยในการเทศน์ใช้เสียงที่แสดงให้เศร้าโศกได้

กัณฑ์ที่ 10 สักกบรรพ์ หลังจากกัณฑ์มัทรีซึ่งนิยมพระนักเทศน์เสียงเล็กและไพเราะแล้ว กัณฑ์สักกบรรพ์ก็นิยมเช่นกัน เพราะกัณฑ์นี้มีท้าวสักกะเป็นตัวละครเอกเพราะฉะนั้นยังต้องใช้พระนักเทศน์ผู้มีเสียงเล็กหรือเสียงกลาง เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของท้าวสักกะ

กัณฑ์ที่ 11 กัณฑ์มหาราช กัณฑ์มหาราชนิยมผู้มีเสียงใหญ่ เป็นการนำเอาบุคลิคภาพของพระยาสญชัยมาแสดง

กัณฑ์ที่ 12 สักกติ (ฉกษัตริย์) กัณฑ์นี้นับว่าเป็นกัณฑ์พิเศษอีกกัณฑ์หนึ่งเลยทีเดียว เพราะเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระกุมารชาลีและกัณหา ซึ่งการเทศน์นั้นทางล้านนานิยมผู้มีเสียงแหลมเล็กเพื่อให้เข้ากับบุคลิกลักษณะของสองพระกุมาร

กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ กัณฑ์สุดท้ายนี้โดยมากในล้านนานิยมพระนักเทศน์ผู้มีเสียงทุ้มใหญ่ เพื่อให้เข้ากับบุคลิกลักษณะของพระเวสสันดร

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงตามรายประเด็นพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแสดงประกอบการเทศน์ในแต่ละกัณฑ์รองลงมา เนื้อหาที่เทศน์มีความน่าสนใจ สนุก ไม่ง่วง และท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติครั้งนี้ และความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อตรวจสอบรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่า ด้านรูปแบบการจัดเทศน์มหาชาติ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71) ด้านรูปแบบการจัดเทศน์มหาชาติ ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65) และด้านเนื้อหาการเทศน์ ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย นั้น มีการลดขั้นตอนและเวลา จาก 24 ชั่วโมง คงเหลือ 6 ชั่วโม 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548 : 56) ที่พัฒนารูปแบบหรือพัฒนาแบบจำลอง (Model Development) หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบจาลองตลอดจนการทดสอบรูปแบบที่ดีให้มีคุณภาพ ต้องสามารถใช้เวลาให้มีความเหมาะสมและรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548: 92-93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งในการศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการลดขั้นตอนให้กระชับ ส่วน สมุทร ชานาญ (2546 : 98) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ที่เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งในรายละเอียดไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงรายในครั้งนี้ สามารถนำเอาไปพัฒนาเป็นรูปแบบและการกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงรายได้จริง

เนื้อหาสาระของเทศน์มหาชาติเดิมใช้เวลา 1 วัน 1 คืน เมื่อนำมาปรับปรุงแล้วสามารถใช้เวลาเพียง 6 ชั่วโมง 30 นาที และปรับปรุงให้เป็นฉบับย่อ สามารถเทศน์ให้เสร็จภายใน 2 ชั่วโมง คือ 13 กัณฑ์บูรณาการ และในแต่ละกัณฑ์จะมีเทคนิค มีการแสดงประกอบการเทศน์แต่ละกัน เพื่อดึงดูดความสนใจและสื่อสารให้กับเยาวชนได้เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2531: 26-30) ที่กล่าวว่า พระพุทธองค์ทรงมีหลักการและวิธีการในการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างดียิ่ง คือ ครั้งแรกก่อนที่จะส่งพระอรหันตสาวก 60 รูป ไปช่วยประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา และครั้งที่ 2 เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หรือวันจาตุรงคสันนิบาตอันเป็นวันที่พระอรหันตสาวก 1,250 รูป มาประชุมพร้อมกันที่เวฬุวันมหาวิหาร แคว้นมคธ ในครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงประทานหลักการอันเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ เพื่อให้พระสงฆ์สาวกนำไปเผยแผ่แก่ประชาชน ในโอวาทปาติโมกข์นั้นทรงใช้สื่อบุคคลช่วยในการส่งสาร และทรงเน้นคุณสมบัติของผู้ส่งสาร โดยประกาศหลักการว่า ขันติคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสพระนิพพานว่าเป็นยอด ผู้ทำร้ายผู้อื่นไม่จัดว่าเป็นบรรพชิต ผู้เบียดเบียนสัตว์อื่นไม่ชื่อว่าสมณะ ผู้เป็นสมณะไม่กล่าวร้ายผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น พึงสำรวมในปาติโมกข์ รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร และที่นั่งที่นอนอันสงัดไม่พลุกพล่าน พึงละความชั่วประกอบความดี หมั่นประกอบความเพียรเพื่อชำระจิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเทศน์โดยคงรูปแบบเดิมไว้ อาจต้องใช้เวลามาก เพียงแต่ตัดเนื้อหาบางอย่างออก ตามสมควรแก่เวลา เมื่อมีการประยุกต์ เอาจำนวนพระสงฆ์ 13 รูป เหลือเพียงรูปเดียวเทศน์โดย สรุปเอาเนื้อหาสาระของเรื่อง ในแง่ของพิธีกรรมและความศักดิ์สิทธิ์ อาจจะดูไม่ขลัง เหมือนกับการนิมนตพ์ระมาเทศน์ให้ครบทั้ง 13 กัณฑ์

13 รูป แต่ก็เป็นทางเลือกสำหรับ หน่วยงานที่ไม่มีเวลามากนัก แต่ก็ต้องการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีล้านนาให้คงอยู่

1.2 ด้านรูปแบบ และเนื้อหา และวิธีการถ่ายทอดที่ผ่านมาและเป็นอยู่ปัจจุบันนี้ไม้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบนั ดังนั้นจึงควรมีการปรับเปลี่ยน ประยุกต์ทั้ง รูปแบบ เนื้อหาและวิธีการถ่ายทอดเทศน์ให้อดคลอ้งกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีการแทรกเทคโนโลยีเข้าช่วยในการสร้างการสื่อสารให้เข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดการเทศน์มหาชาติที่เหมาะสมกับเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการใช้รูปแบบ และกระบวนการถ่ายทอดแบบเดิมกับแบบใหม่อย่างละเอียด เพื่อให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละแบบเพื่อจะได้ปรับปรุงพัฒนา การเผยแผ่ธรรมของคณะสงฆ์ในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พระบุญโชค ชยธมฺโม (ส่งแสง). (2548). **ศึกษารูปแบบและวิธีการเทศนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

วรรณะ บรรจง. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์** ปีที่ : 14 ฉบับที่ : 1 เลขหน้า : 117-134 ปีพ.ศ. : 2551.

ประยุทธ์ ปยุตฺโต. (2531). **การพัฒนาจริยธรรม.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). **การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2548) **การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมุทร ชานาญ. (2546). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.